

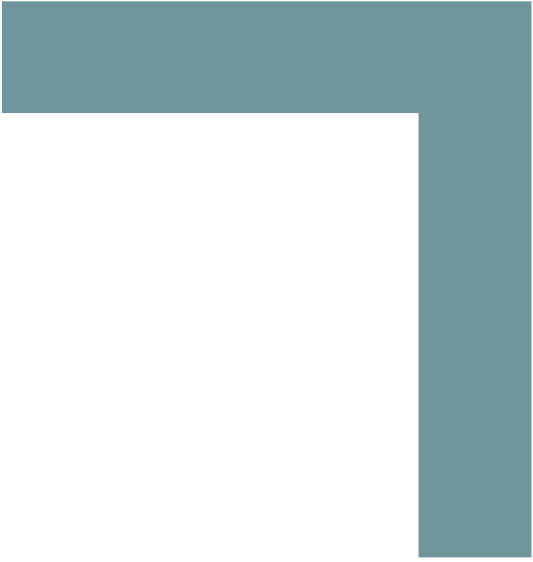

Myndigheten för
stöd till trossamfund

DELREDOVISNING

av regeringsuppdraget att öka
kunskapen om säkerhet för moskéer
och muslimska församlingar

Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) har fått i uppdrag att fortsatt öka kunskapen om säkerhet för moskéer och muslimska församlingar och om utsattheten för islamofobi och hatbrott på lokal, regional och nationell nivå i relation till dessa verksamheter.

Uppdraget delredovisas 1 mars 2022 och slutredovisas december 2022.

Diarienummer: 1.3/0324(21)

Akvareller ur SSTs utbildningsmaterial "Trygg moské", MadeByLen, Borås, 2021

Innehållsförteckning

1. Om uppdraget.....	5
2. Bakgrund.....	5
3. Myndighetens organisation för uppdraget	6
4. Utförande av uppdrag.....	7
4.1. Del 1: Länsstyrelser	7
4.2. Del 2: Församlingar och utbildning.....	7
4.3. Del 3: Samverkan och konferens.....	9
4.3.1. Uppföljning av tidigare regeringsuppdrag	9
4.3.2. Trollhättan.....	9
4.3.3. Malmö.....	10
4.3.4. Eskilstuna.....	10
4.3.5. Samverkan med MSB om säkerhet i offentlig miljö	10
4.4. Del 4: Material.....	11
5. Ekonomisk redovisning	12

1. Om uppdraget

Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) har fått i uppdrag att fortsatt öka kunskapen om säkerhet för moskéer och muslimska församlingar och om utsattheten för islamofobi och hatbrott på lokal, regional och nationell nivå i relation till dessa verksamheter.

I uppdraget ingår bland annat att:

- utifrån respektive länsstyrelses behov bidra med kunskap och stöd på området till länsstyrelsernas befintliga arbete,
- utbilda lokala styrelseledamöter och verksamhetsansvariga i trossamfunden i säkerhetsfrågor så att kunskapen kan spridas vidare i församlingarna.

SST ska verka för att alla muslimska inriktningar ska kunna ta del av insatsen och för att både kvinnor och män i församlingarna involveras i arbetet. Arbetet ska genomföras på ett sådant sätt att relationerna mellan muslimska församlingar, muslimska organisationer, kommuner, länsstyrelser och andra berörda myndigheter stärks.

I genomförandet av uppdraget ska SST samverka med Polismyndigheten, samtliga länsstyrelser och andra berörda myndigheter.

2. Bakgrund

Regeringen skriver i uppdragsbeskrivningen att “det finns behov av att fortsätta öka kunskapen om säkerhet för moskéer och muslimska församlingar och om utsattheten för islamofobi och hatbrott i relation till dessa verksamheter. SST:s arbete på området har hittills resulterat i metoder och material som kan användas i det fortsatta arbetet med säkerhet för moskéer och muslimska församlingar, ett fortsatt arbete på området kan även komma andra utsatta grupper till gagn, t.ex. kristna församlingar”.

Myndigheten för stöd till trossamfund har tidigare haft i uppdrag att höja kunskap om säkerhet i moskéer och muslimska församlingar. Myndigheten har då noterat att det finns

fortsatta behov av hållbara arbetssätt i frågan. Myndigheten ser ett utrymme för ökad samverkan mellan myndigheter och trossamfund samt ökat engagemang i säkerhetsfrågor från både församlingsstyrelser och verksamhetsansvariga. För att tillgodose dessa behov har SST föreslagit olika åtgärder, bland annat att skapa en plattform på regional nivå för samverkan mellan trossamfund och myndigheter samt utbildningsinsatser för moskéer och muslimska församlingar om säkerhetsfrågor.

3. Myndighetens organisation för uppdraget

På myndigheten arbetar en projektledare, två handläggare för krisberedskapsfrågor och en handläggare för religiösa minoriteter med uppdraget. Myndigheten har utöver detta tagit in en metod/utbildningsutvecklare.

Projektet har förankrats hos Islamiska samarbetsrådet (ISR) på ett flertal möten med hela rådet samt de enskilda trossamfunden. Medlemmarna i ISR är de muslimska statsbidragsberättigade riksorganisationerna:

- FIFS – Förenade Islamiska Föreningar i Sverige, Islam central
- BIS – Bosniakiska Islamiska samfundet
- SMF – Sveriges Muslimska förbund
- IKUS – Islam kulturcenterunionen
- ISS – Islamska shiasamfunden
- SIF – Svenska islamiska församlingarna
- IFBS – Islamiska Fatwabyrån i Sverige

4. Utförande av uppdrag

Ur uppdragsbeskrivningen har fyra delar identifierats för utförandet. Utifrån dessa arbetar myndigheten med att genomföra uppdraget. Delarna ska inte ses som isolerade spår, utan som delar som samverkar och bygger på varandra.

4.1. Del 1: Länsstyrelser

Mål: Länsstyrelserna har kunskap om problemkomplexet samt kontakter och kunskap om alla involverade parter.

Arbetet med länsstyrelser pågår med kontaktskapande och kunskapshöjande insatser som syftar till att finna en hållbar och långsiktig regional kontakt mellan länsstyrelser och muslimska trossamfund för att gemensamt överblicka den regionala säkerhetssituationen. Ansvaret för kontakten kan placeras på olika enheter och arbetet inom ramen för regeringsuppdraget har trots pandemirestriktioner utvecklats för att nå önskat mål 2022.

4.2. Del 2: Församlingar och utbildning

Mål: Minst 30 församlingar har genomgått myndighetens säkerhetsutbildning.

Arbetet med församlingar genomförs genom två processer som bygger på varandra:

- SSTs utbildning av säkerhetsambassadörer
- Säkerhetsambassadörer utbildar och processleder sina lokala församlingar i det systematiska säkerhetsarbetet

Arbetet med församlingarna pågår genom att utveckla en säkerhetsutbildning för lokala styrelseledamöter och verksamhetsansvariga i trossamfunden. Vi arbetar med metoden "train the trainer" som går ut på att SST utbildar säkerhetsambassadörer som sedan tar vidare sina kunskaper till den egna organisationen och utbildar styrelseledamöter och andra personer med uppdrag i föreningen eller församlingen. SST:s utbildningsinsats består dels av framtagandet av ett studie- och kunskapsmaterial till säkerhetsambassadörerna, dels av en utbildningshelg för alla säkerhetsambassadörer i augusti 2022. Vid utvecklingen av utbildningsdelarna har medlemmar i ISR konsulterats för att möta behov som uttrycks.

Säkerhetsambassadörernas utbildning syftar till att ge ökad kunskap och kännedom om vilka trygghets- och säkerhetsfrågor som är viktiga för att skapa en trygg moské. Dessutom får de information om hur och var trygghets- och säkerhetsarbetet kan utvecklas. Genomgången utbildning ska ge kunskap att genomföra processledning i moskéer och muslimska organisationer som väcker intresse att utveckla det systematiska trygg- och säkerhetsarbetet genom att exempelvis boka utbildningar inom olika områden och bygga bättre relationer till samverkansparter i kommuner och myndigheter.

Utbildningen kommer att fokusera på olika säkerhetsfrågor:

- Brandsäkerhet: omfattar grundläggande brandsäkerhet i lokaler och verksamhet. Ansvar, lagkrav, nödvändig utrustning, praktisk användning av släckutrustning, förståelse för hur brand uppstår och brandförlopp, risker, förebyggande arbete och rutiner.
- Säkerhet ur ett trossamfundsperspektiv, lokal och organisation: omfattar erfarenhetsförmedling, tips och råd från en judisk säkerhetsorganisation. Syftar till förståelse för arbetet och vikten av att förebygga.
- Säkerhet ur ett kommunalt/lokalt perspektiv: Trygghet och säkerhet genom relation.
- Hat och hot, omfattar kunskap om arbete i händelser och uttryck av hat och hot. Polisens erfarenhet, råd och tips.
-
- Risk och sårbarhetsanalyser och rutiner: omfattar teoretiska och praktiska genomgångar som bör göras regelbundet. Material, årsklockor, tips, råd, krav.
- Pågående dödligt våld, säkerhet i offentlig miljö och försändelser.
- Första hjälpen och krisstöd.

Utbildningen ska nå minst 30 säkerhetsambassadörer från olika församlingar och varje säkerhetsambassadör ska genomföra minst en processledning inom sitt eget sammanhang för att nå ytterligare styrelseledamöter och verksamhetsansvariga i den lokala församlingen.

4.3. Del 3: Samverkan och konferens

Mål: Säkerhetsarbetet fortsätter efter avslutat regeringsuppdrag.

4.3.1. Uppföljning av tidigare regeringsuppdrag

År 2019 fick myndigheten ett första regeringsuppdrag att höja kunskapen om säkerhet i muslimska församlingar och föreningar. Inom ramen för det uppdraget genomfördes utbildningar i olika kommuner på plats i moskélokaler, tillsammans med representanter från de muslimska trossamfund, polis och kommun. Bland annat genomfördes utbildningar i Boden och Luleå. Under hösten 2021 följdes dessa utbildningar upp. Frågor som diskuterades var hur säkerhetsarbetet ser ut idag, och om relationer kvarstår mellan församlingar och myndigheter. Uppföljningen resulterade i att en förnyad kontaktyta mellan församling och lokala myndigheter etablerades och processer för bättre säkerhet inleddes på många håll. I några fall påbörjades arbetet med att ersätta undermåliga lokaler av mer ändamålsenliga och säkra lokaler, vilket uppföljningen kunnat se vissa positiva exempel på. Många upplever dock stora svårigheter med att finna lokaler att hyra eller köpa. Kontakterna mellan kommun, polis och trossamfund är värdefulla i lokalprocesserna och ger positiva resultat.

Fortsatta uppföljningar kommer även att ske framöver genom de uppbyggda kontaktvägar som finns mellan SST, trossamfund och andra myndigheter. Utöver de uppföljningar som gjorts inom ramen för det förra regeringsuppdraget har även arbete påbörjats med lokala och regionala insatser på andra platser i landet.

4.3.2. Trollhättan

I Trollhättan har kommunen kontakter med muslimska föreningar som tillsammans med polisens kontakter utgör en bra grund för ett utvecklat säkerhetsarbete. SSTs tidigare besök i kommunen och förra regeringsuppdragets seminarium i Västra Götaland har inneburit en önskad satsning från kommun, polis och trossamfund på ökad kunskap om säkerhet. Utvecklingsplaner och insatser via regeringsuppdraget har tagits fram under hösten 2021. Under 2022 kommer ett flertal aktiviteter och ett seminarium för ökad kunskap om säkerhet att genomföras av SST, MSB, polisen och kommunen. Planer och insatser sker

inom ramen för kommunens och polisens egna strukturer, vilket skapar förutsättningar för långsiktigt och hållbart arbete tillsammans med trossamfunden.

4.3.3. Malmö

Malmö stad har de senaste åren haft ambitionen att hålla en levande relation till civilsamhället där trossamfunden ingår. De muslimska organisationerna har en påbörjad kontaktyta och ett muslimskt nätverk där flera trossamfund ingår. Regeringsuppdraget ger möjligheter att utveckla och förstärka Malmö stads och polisens relation med de muslimska trossamfunden och arbete pågår sedan 2021 för att, inom ramen för regeringsuppdraget, bistå Malmö stad med processtöd, kunskap och seminarietillfällen. På grund av pandemins restriktioner har inplanerat arbete tillsammans med de muslimska trossamfunden flyttats fram några månader men bedöms ändå kunna leverera modeller och arbetssätt för länsövergripande inspiration under 2022.

4.3.4. Eskilstuna

I Eskilstuna kommun finns ett etablerat nätverk för de muslimska trossamfunden och kommunen har uttryckt önskemål till SST om hjälp att utveckla säkerhetsarbetet för de muslimska föreningarna. Under hösten 2021 genomförde SST en inventering av befintliga nätverk och struktur för samverkan, och genomförde därefter en planering tillsammans med kommunen för ett lokalt förankrat och lokalt lett arbete över tid med fokus på kunskapshöjande insatser om säkerhet.

I november genomförde SST ett utbildningstillfälle tillsammans med kommun och polis för det muslimska nätverket. Fokus var att väcka intresse för och upplysa om grundläggande säkerhetsfrågor. Tillsammans med de närvarande föreningarna planerades för ytterligare utbildningstillfällen utifrån föreningarnas behov med insatser från lokala aktörer.

4.3.5. Samverkan med MSB om säkerhet i offentlig miljö

MSBs, polisens och SST:s arbete inom regeringsuppdraget gällande säkerhet i offentlig miljö, som även ska innefatta trossamfund, har inneburit samverkansmöjligheter och en unik plattform för kunskapshöjning. Bland annat har handboken "Så här kan ni arbeta med er säkerhet – en vägledning för trossamfund" utvecklats. Med SSTs hjälp togs en

referensgrupp fram med representanter från nio olika trossamfund. Polisen, SST och referensgruppen har under arbetets gång lämnat synpunkter och förslag till MSB samt granskat innehåll för att göra materialet så relevant och användarvänligt som möjligt.

Förutom kunskapsöverföring och synkroniserade satsningar på material genomfördes ett gemensamt webinarium i februari 2022 för att presentera och tillgängliggöra den nya handboken om säkerhet för trossamfund. Deltagarnas stora intresse och engagemang under webinariet tyder på omfattande behov av fortsatt arbete inom området.

4.4. Del 4: Material

Mål: Myndigheten för stöd till trossamfund har lättillgängligt material om säkerhet på hemsidan och i print.

Som komplement till säkerhetsutbildningen har SST börjat att ta fram en processhandledning, vilken är en handbok till säkerhetsambassadörerna, samt ett kompendium med fördjupande information. Processhandledningen och kompendiet kommer att ges till säkerhetsambassadörerna och ska fungera som stöd i processledningen inom ambassadörernas egna församlingar i syfte att nå ytterligare styrelseledamöter och verksamhetsansvariga. Processhandledningen ska stötta säkerhetsambassadörerna med kunskaper, metoder och workshopunderlag för att ge ökad kunskap och kännedom om vilka trygghets- och säkerhetsfrågor som är viktiga för att skapa en trygg moské. Handledningen tas fram och används i relation till Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) nya handbok "Så här kan ni arbeta med er säkerhet – en vägledning för trossamfund". SSTs material riktar sig till den processledande säkerhetsambassadören, medan MSBs material ska delas ut och användas av varje deltagare.

Vid framtagningen av processhandledningen planerar myndigheten att samarbeta med studieförbunden som har muslimska församlingar och trossamfund som medlemmar. Detta för att nå ut till fler och för att materialet ska leva vidare efter regeringsuppdragets slut. Av samma skäl ska kunskapen från säkerhetsutbildningen och processhandledningen även att sammanställas och publiceras på SST:s hemsida.

5. Ekonomisk redovisning

Se bilaga ”Bidrag – ekonomisk delredovisning”.

Myndigheten för
stöd till trossamfund

Besöksadress: Gustavslundsvägen 18, 2 tr, Bromma • Postadress: Box 140 38, 167 14 Bromma
Tel 08-453 68 70 • fax: 08-453 68 29 • e-post: info@myndighetensst.se • www.myndighetensst.se